دارایی هەرێم لەبارەی کۆمپانیای نالیا و چاڤییەوە ڕوونکردنەوەیەکی بڵاوکردەوە

ئەمڕۆ سێشەممە وەزارەتی دارایی و ئابوریی هەرێم، ڕایگەیاند، پاڵپشت بە بڕیاری دادگا و دوای تەواوکردنی سەرجەم ڕێکارە یاسایی و کارگێڕییەکان لەلایەن فەرمانگەی تۆمارکردنی خانووبەرەی سلێمانی و فەرمانگەی جێبەجێکردنی سلێمانی دەستگیرا بەسەر موڵکەکانی کۆمپانیای نالیا و چاڤی لەبەرامبەر قەرزەکانی بانکە بازرگانییەکانی سەر بە وەزارەتی دارایی ، بەڵام وەک تێبینی دەکرێت لە هەندێک کەناڵی ڕاگەیاندن و دەزگای میدیایی بەبێ هەبوونی زانیاریی دروست و بەڵگەی یاسایی هەواڵی ناڕاست بڵاو دەکرێتەوە و تەفسیری جیاواز بۆ بابەتەکە دەکرێت، بۆیە بەپێویستمان زانی لەڕێگای ئەم ڕوونکردنەوەیە بەرچاوڕوونیی زیاتر بۆ ڕای گشتی و میدیاکان بخەینەڕوو.

1- بابەتی دەسیەی قەرزەکانی کۆمپانیای نالیا و چاڤی بابەتێکی یاساییە و پاش یەکلاییبوونەوەی داواکە لە دادگا لەبەرژەوەندیی وەزارەتمان و تەواوکردنی سەرجەم ڕێکارە یاسایی و کارگێڕییەکان لە بەرامبەر کۆمپانیای نالیا و چاڤی، وە دوای بڵاوبوونەوەی ئاگاداری فرۆشتن لە وادەی دیاریکراودا لە ڕۆژنامە، فرۆشتنی سەرجەم موڵکە دەست بەسەرداگیراوەکان لە پرۆسەی زیادکردنی ئاشکرا بەڕێوەدەچێت.

2- ئەو موڵکانەی کەمپانیای نالیا و چاڤی کە پێشتر دەستی بەسەرداگیراوە بەپێی وێنەی تۆمار بەناوی کەمپانیای نالیا و کەمپانیای چاڤییەوە تۆمارن وە لەبەر ئەوەی پێشتر قەرزەکان بەناوی ئەو دوو کەمپانیایەوە وەرگیراون ، بەپێی یاسا هەموو کەمپانیایەک کەسایەتی واتایی (معنوی) هەیە ، هەر بۆیە ڕێکاری یاسایی بەرامبەر کەمپانیا دەگیرێتەبەر نەک تاکەکەس، وە گۆڕینی خاوەندارێتیی کەمپانیا کاریگەری نابێت لەسەر کەسایەتیی واتایی کەمپانیا و ئەو قەرز و پابەندییانەی لە ئەستۆی ماوەتەوە.

3- مێژووی وەرگرتنی قەرزەکانی کەمپانیای نالیا و چاڤی دەگەڕێتەوە بۆ ساڵی (2010 ، 2011) کە ماوەی گەڕانەوەی قەرزەکە تەنها دوو ساڵ بووە، دوای چەندین جار ئاگادارکردنەوە هەردوو کەمپانیای ناوبراو ئامادە نەبوون قەرز و سوودەکانی لەکاتی خۆی بگەڕێننەوە ، لەساڵی 2015 وە ئەم دۆسیەیە لە دادگا کاری لەسەردەکرێت تاوەکو دواجار لە ساڵی 2021 دۆسیەکە لە بەرژەوەندیی وەزارەتی دارایی یەکلایی بووەوە و ڕێکاری یاسایی پێویست گیرایەبەر .

4- لەبەرامبەر وەرگرتنی قەرزەکانیان کەمپانیای نالیا و چاڤی بەدەر لەیاسا بارمتەکانیان چەند جارێک گۆڕیبوو، دواینجار چوار پارچە زەویان وەک بارمتەی قەرزەکە دانابوو کە دووجار یاساشکێنی تێداکرا بوو ، یەکەم ئەو زەویانە لەبنەڕەتدا سەوزایی و خزمەتگوزاری و شەقام بوون لە ناو ئەو پرۆژەیەی قەرزەکەی بۆ وەرگیرابوو، کە ئەوەش مافی خاوەندارێتی بۆ شارەوانی دەگەڕێتەوە لەڕووی یاساییەوە بەهیچ جۆرێک نافرۆشرێت و ناخرێتە زیادکردنی ئاشکراوە، دووەم ئەو خەمڵاندنەی بۆ نرخی ئەو زەویانە کرابوو چەند هێندەی نرخی بنەڕەتی زەوییەکان بوو ، دوای هەوڵدانێکی زۆر و کاری چڕوپڕ هەموو ئەو پێشێلکارییە یاساییانە راست کرانەوە و دۆسیەکە لەلایەن دادگاوە پلەی کۆتایی وەرگرت و نیشانەی گلدانەوە لەسەر موڵکەکان دانراو داوا لەفەرمانگەی جێبەجێکردن کرا ڕێکاری پێویست بۆ فرۆشتنی موڵکەکان بەشێوەی زیادکردنی ئاشکرا بگرێتە بەر، لەنێو سەدان موڵکی کەمپانیای نالیا و چاڤی (60) موڵک دەستنیشانکران کە سەرجەمیان شایستەی فرۆشتنن بەپێی وێنەی تۆمار .

دووپاتیدەکەینەوە وەزارەتی دارایی پاڵپشت بە بڕیاری دادگا و بەپێی بەڵگەنامە یاساییەکان کار لەسەر دۆسیەکان دەکات ، بۆیە بەپێی یاسا و بڕیاری دادگا سەرجەم ئەو لایەن و کەمپانیایانەی قەرزاری بانکەکانی وەزارەتن و لەکاتی خۆی پابەند نەبوون بەگەڕانەوەی قەرزەکان، سەرجەمیان ڕێکاری یاسایی و ئیدارییان بەرامبەر گیراوەتەبەر و دەست بەسەر ئەو موڵکانە گیراوە کەکاتی خۆی وەک بارمتە لەبری وەرگرتنی قەرزەکە دایان ناوە، لەماوەی چەند ساڵی رابردوشدا توانراوە بەبەهای زیاتر لە 110 ملیار دینار دەست بەسەر موڵکی خاوەن قەرزەکان بگیرێت و لەسەر وەزارەت تۆمار بکرێت، هەروەها بڕی زیاتر لە 25 ملیار دیناریش قەرز بەشێوەی کاش گەڕێندراوەتەوە بۆ خەزێنەی گشتی.